

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

ПЕРЕДПЛАТА:
М. сячно: в крню 450 зол.

За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 л., Німеччині 750 мар.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 70 ч. к., Румунії 150
лей, Польщі 750 зл., Австрії
10 шв. ап. — Замка адреси: 1 зол.

Телеф. Радіолин: 23-41.
- Друкарні 29-36.
В СПРАВИ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ
ЦІНА ОДНОГО ПРИЖИВНИКА
20 сот.

токи, Станіслав Дашинський, Хлісевич, Черний Потік, Чухіт, Шиниш, Ширівський, Герман і ін. Вирахилим винитом є факт, що рід за рідом школи починали закривати, перекладати в на Бесарабію. Черний жин у тому випадку зробила громада Румунія. Треба сподіватися, що на Румуніях не обличається та що й інші українські громади на Бесарабію виставлять помігання рідної школи.

З життя наших „руських“.

Збори „Общества Качковського“.

Дня 1. листопада п. р. відбулися у Львові річні загальні збори відомого „Общества Качковського“, попереджені Возсудженнями і панахидями за померлих членів Т-ва, які відправлено в Преображенській церкві при вул. Краківській і в православній церкві при вул. Францішківській. Тому, що збори відбувалися безпосередньо по „святі таєрстофії“, злилося на них доволі багато людей. З гостей був б. пророз Сербенічівський і делегат „Общества Душнівського“ з Ужгороду д-р Феніш.

Хід зборів такий: Отворив їх заст. голова Мирон Зайць, після чого вибрало президію під проводом д-ра І. Виницького, президента „Руско-ї Сел. Організації“, Опісав М. Зайць „здався відомлення з діяльності „Общества“. З того відомлення довідуються, що „Общество Качковського“ має тепер „150 (кругло) активних читальців і много пасивних, яких діяльність звамерла наслідком війни і переселювань 1914 року“. В цьому році „Общество“ дістало 400 (знов кругло) нових членів і 35 нових читальців. Вона утримує у Львові бібліотеку, видає журнал „Наука“ й уладжує курси разом з „Руско-їм Ревіа. Союзом“. В люттовому році „Об-во“ видало два томи творів Наумовича, т. дв. „Зелоту книжку для дітей“, закладар і ін. Майже „Об-ва“ — це жин у Львові партості 120.000 зол. Доходи „Об-ва“ становить 20.000 зол., а йому чинні члени в Польщі 21.000 зол., а в Америці 18.000 зол. „Об-во“ має проект збудувати на своїм домі четвертий поверх і цей проект збори оздобили.

В дискусії над відомленнями майже всі учасники маршали на те, що члени „Об-ва“ ставляться до нього легковажно і не сповняють свого першого обов'язку: не платять вкладак. Після ухвалення резолюції відомого вибрано нову упра-

ву а такому складі: М. Зайць — голова, С. Бондарев, Іж. Грабень, В. Медницький, д-р. Вербишський і Лука Старичий — члени управи; заступники: К. Галасевич, Е. Трешневський і Лев Лушак. Контрольна комісія: В. Труш, О. Гудз і Е. Пешаровський.

Після зборів нового виділу прийшла на чергу парад оправа перемій „Общества Качковського“ на т-во „Наука“ і оправа назначення його спадкоємцем на випадок розвизання — т-ва „Ризниця“. Першу справу відкинуто односторонньо, бо, мовляв, „Об-во Качковського“ — це вже історична назва, натомість другу справу подано — теж односторонньо — а позитивному змісту. Причиною назначення „Ризниця“ спадкоємцем „Об-ва“ є побоювання, що „Народний Дім“ може опинитися в „руських“ руках, а й тепер він, мовляв, не в цілком правих „руських“ руках.

Побювання за дальшу долю самого „Об-ва Качковського“ везло учасникам „годинного зібрання“ прийняти теж характеристичну постанову, а саме: на будуче делегатів на збори „Об-ва“ потверджувати центральний виділ „Об-ва“, який буде мати право запропонувати до свого умотруєння на збори делегатів стільки осіб а членів „Об-ва“, скільки буде делегатів. На те очевидно, аби делегати не могли попасти під вплив ворогів „руського діла“...

Закінчилися збори концертом у великій залі Народного Дому, в якому брав участь еол. хор а Турини, соліст Юліан Зайць і інші.

По широкому світі.

Американський консулат у Берліні передав відомості радянським делегатам, що мали вийхати до Спол. Держав, щоб там підписати умову а двома фабриками авт у справі будови фабрики авт у СРСР.

Німецький амбасадор у Лондоні передав Черчільві відповідь німецького уряду на останній англійський меморіал у справі відшкодувань.

У Болгарії заведуть мовірно стан облоги, тому, що рухливості македонських повстанців сильно зростає.

Грецький уряд рішив обмежити час військовій службі до 14 місяців.

Добро „Прогіт“ — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

Новий політичний процес.

Розправа проти Плятона Полотнюка й Івана Сенева.

Промова оборонці д-ра Шухевича.

Прокуратор каже, що це політичний процес. Але в цій випадку це не виходить. Це процес, що становить трагедію молодого студента. Акт обвинувачення твердить, що оба, Полотнюк належав до У. В. О., але абсолютно нічого не докazuje. Прокуратор каже, що убивства dokonano а дорученні УВО; що Полотнюк допустився того убивства; отже він є членом УВО. Це є значним сльогізмом прокуратора.

Зі статті в „Сурмі“, відчитано! підчас розправи, ясно виходить, що Гука поставлено вбити — це перша премія. Друге питання: чи оба, Полотнюк допустився злочину убивства і чи належав до УВО?

Закон відрізняє три категорії справників: 1) безпосередніх злочинців, 2) безпосередніх співзвинних, 3) посередніх співзвинних.

Акт обвинувачення каже, що до хати, де спав Гук, увійшло трьох людей і вони віддали до сплячого Гука сім стрілів. Оба, Полотнюк там мешкав, тому не потребував виходити до хати. А думляв: розправа не виказала, що Полотнюк стріляв до Гука. А додумуватися нам не можна, бо можна замити екзистенцію молодого людини. Як в душі родяться сумніви, то не можна твердити: так. Прок. сказав у своїй промові, що є підозріння („дошляк“), що Полотнюк убив Гука; але підозріння є добрі тільки для поліції та для слідчого судді, щоб вести в тім напрямі слідство.

Плятон Полотнюк — це син бідних батьків, зазвичайників. Підчас російської війни втік батьки а Галичини до Сирії. Там ходив оба, Полотнюк до школи та перебував тиф. дуже тяжко недугу. Пізніше, вже як ученик гімназії в Станиславові, тяжко захворів на запалення легенів і перебув операцію, що скінчилася анітатями трьох ребер. В літі 1927 р. попереджено телеграфічні дроті коло Станиславова. Вже у вересні ведено слідство й а рештовано гімн. учеників у Станиславові. Полотнюк вийхав тоді на господарську виставу до Стрия. В часі його несприятливості перебрала позиція в хаті його батька ревізію. Полотнюк домігався про це і втік зі Станиславова на село, відтак до Львова. Чи в тім щось дивного? Знаємо дуже добре, що як гімн. ученик посидить болей один день в арешті, то його вже до гімназії не примуть. Слідство за саботаж астановлено аж у грудні 1927 р., тому Полотнюк мав чого боятися і не міг знати, що слідство астановиться в грудні.

Прокуратор пізнає, що оба, Полотнюк а початку у Львові не укривався під

чужим іменем, а тільки до убивств Гука. Не укривався, бо мешкав між своїми студентами та не був згодований „Сурмі“, який Полотнюк дістав на поміщення при вул. Павліній, прокуратор уважав, що щось надзвичайного. Чи це щось надзвичайного, що його товариш Степанів апропонував йому переспати кілька ночей а хаті, де не було господаря, те ніхто зі студентів нічого за поміщення не платив і навіть Гук нічого не платив?

Прок. каже, що Полотнюк записався при вул. Павліній, щоб бути помітним при убивстві Гука. Алеж оба, Полотнюк не знав, що Гук мешкав разом з Степанівком, що Гук є конфідентом, бо Іванів а був би йому під своїм назвищем представився. До того Полотнюк сам на поміщення не апропонував.

На передодні убивства виходив Полотнюк ввечерю тому, — каже прокуратор — щоб докладно поінформувати убивників про ситуацію в хаті. З розправи виходить, що ситуація в хаті зовсім не змінилася і Гук спав на своїм ліжку. З конспіративної літератури знаємо, що перед злочинним розслідуванням ситуація аж до подробиць і то на протязі довшого часу. Чи убивники могли прийти за співрозничниками. Полотнюка, який Львова не знав, бо шойно перший раз приїхав до Львова? Знаємо, що Полотнюк того дня мав відвідати хору тітку в шпиталі, тому поставився йти до брата, але при кінці вулиці Павліній роздумався і завернув назад до хати? Ні! Що він збито розмовляв а убивниками, чого нічим найменшим не доказано на розправі.

Прок. твердить, що в хаті, а середній були співзлочинці. Може так, може ні. Убивниками Гука могли бути його товариші, які до нього часто приходили і розслідили цілу ситуацію. Убивники могли увійти до хати або за дверима, якщо закрутки не закручено, або а плянці. Закрутку закручував той, що останній шов спати. Прок. каже, що й нібито закрутив Полотнюк, тому треба прийняти, що він її закрутив. Як ні — прошу доказів!

Убивники могли мати електричні джтарки зі собою і тому знали, де лежить Гук. Прок. твердить, що по стрілах зараз засвічено світло і Полотнюка вже а хаті не було. Хто знає добре кримінальну психологію, цей не каже, щоб зараз по стрілах засвічено світло. Свідок Степанів казав, що по стрілах була дуже перестрашений та що то він засвітив світло. Отже від останнього стрілу до кінця засвічення світла могло пройти 1—4 мінути.

Чи втеча Полотнюка не є оправа тин, що його шукала поліція? Чомуж йому не втіти, що він вибів а хати по стрілах і під поближнім складом дощов убрався? Прок. дивується, що убивання було посиділлям, а копіресь а кишені. Зрозуміте, чому. Убивання було посиділлям тому, що не було місця в малій хаті, де мешкало 6 осіб. Копіресь він завжди хому.

Світогляд творчої еволюції.

Анрі Бергсон.

Ніхто з тих, що а нагоди відзначення філософа Бергсона Національською нагородою, пишуть про нього статті для загальної інформації, не робить собі найменшої ілюзії, що а може ожити основні ідеї його філософії. Труднощі, які вчиняють перед популяризаторами філософських систем і світоглядів, стоять шораз більші, чим більше популяризм ставло імя філософа і чим сильніше переплуталися його ідеї а бажаннями та популяристичними гаслами його сучасників. Загал, що сховало самі гасла не завдаючи собі зусилля, щоб перевірити їхній зміст, чомусь пересвідчений, що його легкість у асвоєнні чужих готових ідей є найкращим доказом легкості їх розуміння. А якщо-ж філософа легше розуміти як не сучасного, що акусав розсінні до якої нас пробавки нових зусиль і змагань?

Якщо заслугою філософа вважаємо хист злати а гармонійну цілість споріднені ідеїні намагання відокремлені в своїх шляхах і заоблах, даді: виразно неясковану, тарма, що сильно розбуджену туго сучасності, тоді ця заслуга вимагає, щоб його назвати великим. Але коли закінчення кожного нового великого світогляду вважаємо розв'язати найбільше настирливі протидеяльності ситогамин минулої

добі, тоді його величини шукаємо якнайдалше від модних напрямків, загальнодоступних символів і тих усіх відтінків його думки, які можна передати без його допомоги.

Популярна і модна величина Бергсона зросла на природній потребі інтелектуального загалу мати якусь авторитетну філософію без власного філософського зусилля. Чимало офіційальних філософів, нпр. професорів філософії, довго ставилось скептично до Бергсона, тому, що в його творах найшли цілу низку термінів, які легко було змішати а розтяжками, імлістими поняттями, пригожими для дешевої боевої публіцистики. Як це трапилось не вперше в історії людської думки, перші апостоли нового вчителя стали його першими Юдами; вони проголошували світові радісну звістку, що нарешті є вчитель, що найшов правду, і на доказ, що вона існує, викладала її пункт за пунктом, немов новий кодекс законів.

Якою-ж мала бути незвичайна заслуга нового мислителя, предтечі нової доби а історії філософії? Бергсона проголосили філософом життя та життєвого пориву, що веде до абсолютного пізнання, завдяки новій методи розслідування дійсності: зваяки інтуїції. Його філософію називали інтуїтизмом та ірраціоналізмом, що а протилежності до дотеперішніх розумових засобів пізнання, якими користувалася наука, анімається понад неї і виходить у безпосередній взаємності

а життєвим процесом. Споріднені нитки філософського пізнання а мистецькою творчістю використали як аргумент, що нова метафізика проголошена Бергсоном дозволяє нехтувати здобутками науки і фактами зовнішнього світа, а всю вагу класти на безпосереднє переживання індивідуального „я“.

Все непорозуміння основи Бергсонівського світогляду йшло від запоморочуючих слів, що сим-там повторювалися у нього а усіма застерезеннями і нюансами, а які пересічний аитор мудрування вишоплював відокремлено і наголошувал а патосом як таємні заклинання, що відчиняють усі замки Сезама. Зверніть увагу, а якою насолодою сучасні повторюють слова „життя“, „процес“, „переживати“, „світлий порив“, „іраціональний акт“. Довгий список таких слів зростає від 30 літ, коли в філософії, літературі та поодиноких ділянках знання зростала реакція проти метод підходити до людського життя зовсім так само, як до лабораторійних препаратів.

Історія філософії знає ці природні припливи ідеалізму після надто довгої хвилі матеріалізму, і напакки. Покоління виховане на Дарвіні, Спенсері, Конті та нове виховане на їхніх продовжувачах ждало надаремне, що наука заступить мораль, метафізику та релігію, тому, що на всі нерішені проблеми відповісти фактами, оснований на експерименті. Велика частина т. зв. інтелігенції ще й нині аирить у чомужності не чинити поща до-

бу всевідомого панування наукової мітології. Перше значіння праці Бергсона саме в тім, що він показав межу, на якій зупинилася і мусить зупинитися наука, коли хоче розяснити явища, що не піддаються засобам її дослідів.

Бергсон — сам учений, а не „чистий“ філософ на зразок Фіхтого або Гегеля, що творили могутні концепції а ідеї розкинутих, мов небесні планети на незримім таї асесвіту. Першим завданням Бергсона було станути на ґрунті, на якому творилися філософські ідеї про суть еволюції та матерії: ввійти в лабораторію біології, фізики, хемії. Бергсон як уроджений математик, переаірює ще раз остаточні формули та їх основи і приходить до зовсім нових висновків. Як пояснити факт, що вислідки вчених, забезпечених у знарядді лабораторійного експерименту не погоджуються а нашим буденним лютрішим досвідом, який каже нам, що наших духовних станів не можна мірити так само як явища світла або температури? Як пояснити факт, що філософи і ми дилетанти, ділимося на два протилежні табори в таких проблемах як свобода волі, взамини душі та тіла або безсмертності, залежно від того, чи уявляємо собі зовнішній світ а подобу людського чи людський а подобу зовнішнього?

Перше непорозуміння в тому, що наука користується поняттям часу однорозним, спорідненим а поняттям простору.

(Продовження буде.)

